

‘Als ik straks ogen sluit, is bedrijf nog kerngezond’

Het robuuste gebouw is al een eeuw beeldbepalend voor Enschede. De Maere is als hogere textielschool onlosmakelijk verbonden met het industrieel verleden van Twente. Ondernemer-in-ruste Herbert Swartz (94) keerde er zaterdag terug voor een reünie. „Veel van wat ik hier leerde, is achterhaald door de razendsnelle ontwikkelingen.”

Teun Staal
Enschede

Met soepele tred loopt Herbert Swartz, heer op leeftijd, door de gangen van De Maere. De tijd lijkt hier, met het statige trappenhuis, glas-in-lood, fraai betegelde muren en hoge plafonds, stil te hebben gestaan. „Het oogt nog net als toen”, zegt Swartz, als hij een leslokaal binnenstapt. Daar brengen de moderne pc’s van het ROC van Twente, de huidige gebruiker van het pand, hem meteen terug in het hier en nu.

Oudste reünist

Swartz is deze zaterdag de oudste reünist die het eeuwfeest van De Maere viert, schat hij. „Dat moet haast wel. Ik heb nauwelijks nog contact met studenten van toen, van vlak na de oorlog. De meesten zijn overleden.”

Hij is van de lichtung die in 1949 afstudeerde als textielingenieur. Drie jaar duurde zijn opleiding, met daarin een praktijkjaar waarbij hij als stagiair bij textielondernemingen in binnen- en buitenland in de keuken keek. Spinnen en weven waren zijn specialismen.

Sinds 1835

Swartz is van het gelijknamige familietextielbedrijf. Dat werd in 1835 als S.I. Swartz opgericht door zijn overgrootvader Salomon Izak in Oldenzaal en staat nu, nadat het alle stormen in de branche had overleefd, onder leiding van Swartz' zoon Ronald. Die zetelt met zo'n zestig werknemers in

een modern bedrijfspand in de Münsterstraat in de stad waar het ooit begon.

„Hij is de vijfde generatie binnen het familiebedrijf”, klinkt het niet zonder trots uit de mond van Swartz, die vertelt dat kleinzoon Roderik ook al op de deur klopt. „Mooi toch”, zegt de pater familias, die zelf vanaf 1952 veertig jaar lang in het bedrijf zat.

Niches en nieuwe kansen

Wat is de succesformule van het bijna 190 jaar oude familiebedrijf? Wat maakt dat Swartz, in tegenstelling tot de in de afgelopen decennia omgevallen concurrenten, alle crises in de textielindustrie

met succes trotseerde? „Je moet op tijd niches en nieuwe ontwikkelingen en dus kansen zien”, zegt Swartz. „Op tijd vernieuwen en investeren, maar dan wel op een spaarzame manier, daar zijn we sterk in. Ondernemen op de pof, dat was er niet bij. Mijn vader zag als geen ander de mogelijkheden van jute, hij gebruikte het als onderlegger voor matrassen en dat was een geweldige vinding. Het was toen gangbaar om van jute zakken te maken. Dat deed hij juist niet: een destijds veel grotere concurrent was daar al heel succesvol in. Dan moet je er niet aan beginnen. Ikzelf heb me heel erg toegelegd op wandbektele-

ding. Nu zijn we sterk in decoratie.” Al die ondernemerszin roept de vraag op wat een 94-jarige entrepreneur-in-ruste eigenlijk als student heeft geleerd op De Maere aan het Ariënsplein.

Voorbestemd

Swartz: „Ik was voorbestemd om het bedrijf in te gaan. Maar dat ging en gaat niet zonder kennis van stoffen, materialen en machines. Je moet de bediening van die machines wel kunnen uitleggen aan mensen op de werkvloer. Het was ook van belang dat je wist welke materialen en machines je moest aanschaffen en wanneer welke investerin-

gen nodig waren.” Dat kan onmogelijk zonder opleiding. „Nu zeg ik: ik heb hier veel dingen geleerd die ik later helemaal niet meer nodig had. Dat had niet zozeer met de studie zelf te maken, maar wel met de razendsnelle technische ontwikkelingen in de textiel. Daardoor was veel kennis al snel achterhaald.”

Hij bezoekt het eigen bedrijven heel af en toe nog. Maar Swartz spreekt nog steeds over Swartz als 'wij'. „Natuurlijk. Het bedrijf zit hier”, zegt hij, terwijl hij de hand op zijn hart legt. „Als ik straks de oogjes sluit, dan is het bedrijf nog kerngezond. Zeker weten.”

▲ Herbert Swartz.

FOTO CEES ELZENGA

▲ De Maere (inzet).

FOTO ENSCHEDA IN ZICHTEN

Op tijd vernieuwen en investeren op een spaarzame manier, daar zijn we sterk

– Herbert Swartz (94)

De Maere was een Vlaamse textielbaron

Hogere Textielschool De Maere is een overblijfsel van de Twentse textielindustrie. De geschiedenis van De Maere is verweven met het Vlaamse Sint-Niklaas, waar textielabrikant Charles Louis baron De Maere vandaan kwam. Tot 1830 werd veel katoen nog in Vlaanderen geproduceerd. Na de afscheiding van België van de Nederlanden, kreeg de textielproductie in Twente een enorme impuls en werd hier de katoennijverheid geïntroduceerd.

Fabrikant De Maere verplaatste zijn bontweverij van Vlaanderen naar Twente. Hij speelde een belangrijke rol in de verbetering en scholing binnen de Twentse textielindustrie en is de naamgever van De Maere.

In 1909 is in Enschede de Textielschool ontstaan uit de Nederlandse School voor Nijverheid en Handel, in 1918 gevolgd door de Hogere Textielschool.

De Hogere Textiel School 'De Maere' is in 1922 gebouwd en op 12 september dat jaar in gebruik genomen.

Vakopleidingen als de Hogere Textielschool De Maere en de ongeveer tegelijkertijd gebouwde Ambachtsschool aan de Boddenkampsingel boden Enschedese jongeren overigens ook andere mogelijkheden dan alleen het beroep van textielarbeider.

De Maere diende lang als onderwijsinstelling maar kwam aan het einde van de twintigste eeuw leeg te staan. De gemeente had plannen om het gebouw te slopen en er een parkeerplaats aan te leggen, maar dat ging uiteindelijk toch niet door. Het pand werd in 2001 voor vele miljoenen verbouwd, waarbij de authentieke stijl behouden bleef.

Rijksmonument

Tegenwoordig is het een rijksmonument en hebben de hogeschool Saxion en de afdelingen Beeld & Media en Fashion Management Textiles van het ROC van Twente hier een onderkomen. Deze organisaties maken samen gebruik van de onderzoekslaboratoria, de skills labs, het auditorium, de onderwijsruimten, de mediatheek en het restaurant.